

Dražen Zetić, *0,1% čovjek*, Zagreb, Humanitarna udruga Fajter, 2016, 56 str.

Anđelko Katanec
akatanec@gmail.com

Ili jesi ili nisi. Ili si živ ili si mrtav. Ili si 1 ili si 0 (nula). Autor Dražen Zetić svojoj novoj knjizi literarnih ekspresija dao je naslov »0,1% čovjek«. To je naslov koji stvara napetost između jedinice i nule, između biti i ne biti.

Dražen Zetić je čovjek koji uvijek bira biti, uvijek bira stvarati, misliti, istraživati. Boreći se kroz život, kao što bi svatko trebao, uspio je puno toga ostvariti. Njegova strast za hvatanjem i uobličavanjem misli u njihovoj dubini, za stvaralaštvom i otkrivanjem novog i nepoznatog – učinila je od njega umjetnika, pjesnika, filozofa, intelektualca, pustolova, fotografa, a kroz suradnju s Humanitarnom udrugom Fajter, i borcem za dostojanstvo beskućnika. Važno je to reći u kontekstu priče o knjizi »0,1% čovjek« jer je ona nastala iz druženja s beskućnicima i kao dar njima. Naime, autor je sve primjerke knjige darovao beskućnicima.

Na naslovnici knjige je lice beskućnika, i to konkretnog čovjeka čija je životna priča opisana u knjizi. Čovjek s naslovnice usmjerio je pogled ustranu, no istovremeno dira svakoga tko knjigu uzima u ruke. On, poput anđela, na svojem licu odražava božanski *ru'ah*, duhovnu životnu snagu koja daje život svemu živome. Svijet ne daje čovjeku život, niti ima pravo da ga ospori, ugnjetava, obespravi, onemogućuje. On ima samo poslanje da ga slavi na veću slavu Duha životvorca. U ovome konkretnom primjeru, lice beskućnika postaje lice anđela, lice svakog ljudskog bića, odsjaj Gospodnje prisutnosti, svjedok života, primjer života kojemu su stavljali predznak nule, a on ipak smjera prema jedinici, od *ne biti ništa* prema *biti netko*.

Kad imamo pred sobom naslov »0,1% čovjek«, onda razmišljamo ne samo kakav je to 0,1% čovjek, već i što to znači biti 100% čovjek. U Prvoj poslanici Korinćanima sv. Pavao tumači da će svačije djelo proći kroz proces procjene vrijednosti. On kaže:

»Onaj će Dan pokazati jer će se u ognju očitovati. I kakvo je čije djelo, oganj će iskušati. Ostane li djelo, primit će plaću onaj tko ga je nazidao. Izgori li čije djelo, taj će štetovati; ipak, on će se sam spasiti, ali kao kroz oganj« (1 Kor 2, 13-15).

Pavao govori o vatri koja će uništiti ono bezvrijedno, a ostaviti ono vrijedno, onu ljudskost koju smo zadržali. Čovjek se rađa kao 100% čovjek, a kroz život, svojim grijesima i drugim bezvrijednim stvarima, gubi pomalo od svoje ljudskosti. I ako ostane barem 1%, ma barem 0,1% čovjek, spasit će se, premda će morat izgubiti onih 99% koje nije dostojno prijeći prag vječnosti.

Ova knjiga može se gledati iz više perspektiva. Jedna je, promatrati je kao dar beskućnicima. Tako njen naslov asocira na te ljude koji žive ispod razine ljudskog dostojanstva, često obespravljani, bez mnogih potrebnih stvari – ne uživaju 100% već tek 0,1% ljudskog standarda, oni jedva preživljavaju. To su ljudi, kako kažu poglavlja knjige: skitnice, tužne i nazeble duše. Ljudi od svih napušteni i zaboravljeni, za koje se nitko ne brine i ne zanima se za njih. S ovom knjigom, moramo sebi postaviti i to pitanje: Koliko sam ja čovjek? Koliko *posto* ja vrijedim, ako ne marim za ljude pokraj sebe kojima sam potreban? Ako je beskućnik 0,1% čovjeka jer živi ispod razine ljudskog dostojanstva, i ugledni ljudi su tek 0,1% čovjeka kada zanemaruju svoju humanost. Dražen Zetić svojom knjigom želi u svima povećati ljudskost. Beskućnicima želi priskrbiti malu pomoć, a u nama pobuditi osjećaj sućuti i dobročinstva.

Knjigu započinje biblijskom odlomkom o ljubavi bez koje smo ništa, a završava osobnom porukom: »Ljubi..., samo ljubi.« Ono što nalazimo između korica, djela su poezije i proze, omeđena porukom ljubavi. Ta poruka svemu daje i pozadinu i smisao. Više puta se dotiče smrti i prolaznosti, što čovjek može mirno prihvatiti jedino ako je svoj život proživio u ljubavi i vjeruje onoj vječnoj Božjoj ljubavi, tj. nalazi smisao u njoj.

Premda su samo dva teksta u knjizi istinite životne priče, svi su oni istiniti autentični doživljaji zapisani u poetskom i proznom obliku. U knjizi nalazimo sveukupno 17 tekstova poezije i proze u tri tematska okvira. Nije ih lako smjestiti u neki žanr. Tekstovi su ispunjeni mislima koje iskaču jedna pred drugu i nemoguće je predvidjeti koja će više zaokupiti pozornost čitatelja. Ti stihovi, poput nekog filozofskog djela, pobuđuju razmišljanje i nove spoznaje, ne zaboravljajući odgajati i osjećaje. No oni traže da im se čitatelj preda, da se suživi sa stihovima i riječima koje čita, a to je poprilično zahtjevno. Može se reći da je i ova knjiga zahtjevna u tom što svoju dubinu i značenje otkriva tek onima koji se znaju zaustaviti i meditirati.

Dražen Zetić koristi životne konkretne lako predočljive situacije, ali ih opisuje na svoj originalan način. To je opisivanje kroz slikanje, doima se kao da svojim riječima slika prizore koji govore za sebe i izlaze iz sebe. Svaka je pjesma poput slike, jednog zaustavljenog trenutka, osjećaja. U tim se slikama ptice sudaraju sa zvukom zvona, listovi stabala prelijevaju dahom jeseni, zasađenim cvjetovima krade se duša...

U drugom i trećem dijelu knjige nalazi se pet prozних tekstova. U njima je vidljiv utjecaj pisaca kao što su Ivo Andrić i Meša Selimović te brojnih drugih s kojima se autor družio iščitavajući njihova djela. U tom dijelu autor koristi

žargon s podosta turcizama, provincijalizama, arhaičnih izraza, a voli koristiti i aramejske i hebrejske riječi.

Spomenuta priča beskućnika s naslovnice donosi se u tekstu »O haverima«. Čitajući njegovu ispovijest ne može se ne zavoljeti ga. Taj čovjek životari, ali ne posustaje u borbi. On voli živjeti, želi živjeti. Nada se da još nije vrijeme za *ahiret*. *Ahiret* je još jedna od brojnih riječi kojima će mnogi morati potražiti značenje.

Dojmljiva je jedna misao iz priče »Kafarnaum« koja nas može vratiti značajnu cijeloga ovoga djela: »Čitav život prođe nam u čupanju korova oko nekoliko staza kojima nam je suđeno koracati.« Isprazno? Suludo? To je pitanje ujedno i provokacija. Za što vrijedi živjeti, na što vrijedi trošiti riječi? Sigurno nije ni isprazno ni ludo čupati korov uvijek na istom mjestu. Štoviše, jedino tako možemo opet postati 100% čovjek, biti ono za što nas je nebeski Gospodar stvorio, prihvatiti put koji nam je on namijenio i čupati korov koji na tom putu uvijek iznova niče.

Zaključno, ova knjiga je lijepo obogaćenje književnog stvaralaštva, premda nije za svakoga. Svatko će se nad njenim sadržajem zamisliti, to je sigurno, ali neće svi uspjeti pročitati cijelu priču. Moguće da nam autor namjerno ne želi reći sve, nudi nam fragmente tema o kojima govori. Naglašena tema tekstova je *smrt* koja sve guta, kao i *prolaznost* svega. Iz toga provire zadah nihilizma, no ne predaje mu se, jer makar izgubio i 99,9% života, uvijek ostaje onih 0,1% ljudskosti koje apsolutno treba očuvati.